

Regional mötesplats för social hållbarhet

Regional mötesplats för social hållbarhet är ett regionalt forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte som ska bidra till att utveckla Gävleborg på ett socialt hållbart sätt. Ungefär två gånger per år arrangeras konferenser, workshops eller webinarium som syftar till att öka kunskapen om olika sociala hållbarhetsfrågor och hur de hänger ihop; bidra till att samverkan för social hållbarhet stärks inom länet; identifiera behov, utmaningar och möjligheter inom social hållbarhet.

Regional mötesplats för social hållbarhet finns också på regiongavleborg.se/motesplatsocialhallbarhet och genom detta nyhetsbrev. Har ni något ni vill dela med er av? Hör av er via kontaktuppgifter på länken ovan.

NYHETSREVIJ 3, 2021 - TEMA: JÄMLIKT GÄVLEBJORG

Genom mötesplatsen kan Jämlikhetsutredningens resultat tas vidare och omsättas i handling

Ingen enskild aktör kan göra Gävleborg jämlikt. Genom att nyttja våra olika arenor i länet för en tvärsektoriell och tvärprofessionell samverkan utifrån gemensamt definierade utmaningar, skapar vi förutsättningar att ta kliv framåt, tillsammans.

2019 initierade Region Gävleborg en jämlikhetsutredning för att fördjupa kunskapen om ojämlikheten i Gävleborg. Syftet var att ta fram ett gemensamt kunskapsunderlag för alla aktörer i länet om hur grundläggande livsvillkor fördelar sig i Gävleborgs län, samt vilka förklaringar och möjliga åtgärder som finns för att skapa ett mer jämlikt Gävleborg. Resultatet från utredningsarbetet finns nu beskrivet i en rapport vilken presenterades vid en digital konferens i mitten av november.

Konferensen innehöll också många samtal om vad som behöver göras för att skapa mer jämlika möjligheter och ökad inkludering i Gävleborg och det gavs exempel på redan pågående arbeten runt om i länet, från flera olika aktörer. Att sprida kunskaper, att lära av varandra och föra dialog utifrån gemensamma utmaningar för att hitta egna, och gemensamma, lösningar var återkommande i samtalen. Regional mötesplats för social hållbarhet är ett regionalt forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte för social hållbar utveckling som finns till för att möjliggöra sådana samtal och kunskapsutbyten som efterfrågades vid konferensen. Mötesplatsen kommer därför att vara en arena där resultatet från Jämlikhetsutredningen tas om hand och omsätts i handling.

- Nu fortsätter samarbetet för ett jämlikt Gävleborg genom att vi tillsammans utifrån våra olika uppdrag och kompetenser synliggör, justerar och vågar testa nya sätt att möta framtidens behov på. Aktivt ägarskap och mod bidrar till ett ledarskap som utgår från jämlika förutsättningar både inom våra verksamheter och för de vi finns till för, säger Katrien Vanhaverbeke, regional utvecklingsdirektör Region Gävleborg.

Moderator Emma Mårtensson, strateg vid Region Gävleborg leder panelsamtalet *Vad kan vi lära oss av det som redan pågår?* Deltar i samtalet gör; Lotta Skärberg, rektor vid Bollnäs Folkhögskola, Josefine Wennelin, strateg vid Gävle kommun samt Ingrid Nyström, näringslivsutvecklare vid Söderhamns kommun.

Foto: Region Gävleborg

Efter utredning, rapport och konferens: vad händer nu?

Foto: Region Gävleborg

Eva Lindberg, regionstyrelsens ordförande Region Gävleborg:

- För oss på politisk nivå i länet blir det viktigt att nyttja våra olika nätverk och samverkansforum vi har och att förändra agendan för dem. Vi behöver fokusera på vad vi behöver göra tillsammans, och hur vi kan lyfta goda exempel i länet och lära av varandra.

- Vi förtroendevalda måste ha mod att gå före och ta ansvar, vi måste våga prioritera både medel och insatser i tidigt skede, som får effekt på sikt. Jämlikhetsarbetet är otroligt viktigt ur så många olika aspekter.

Foto: Region Gävleborg

Göran Angergård, regiondirektör Region Gävleborg:

Som ledning inom Region Gävleborg blir det viktigt att visa att vi äger den här frågan, att vi tar ett aktivt ägarskap.

Jag som regiondirektör behöver bygga en struktur som hjälper oss att ha med ett jämlikhetsperspektiv i våra olika verksamheter; i verksamhetsmål, i riktlinjer, i planer vi gör, i beslutsunderlag och prioriteringar. Det blir också viktigt att få in det i strukturer för uppföljning och utvärdering, så vi hela tiden kan se vilka effekter vårt arbete får.

Sandvikens kommun satsar långsiktigt för mer systematik i det förebyggande arbetet

Sandvikens kommun har sedan flera år tillbaka arbetat för att skaffa kunskaper om hur livsvillkor och hälsa fördelas i befolkningen och över kommundelar. Detta har visats i kommunövergripande rapporter baserat på statistik från register och enkätmaterial. Rapporterna har bidragit med ökade kunskaper om stora skillnader i livsvillkor och hälsa i kommunen och dessa kunskaper, och de samtal som det har genererat, har nu lett till en långsiktig satsning på en förbättrad systematik för det förebyggande arbetet:

- Vi har jobbat med förebyggande arbete länge, men vi har jobbat med andt-frågor separat och våldsfrågor separat, och så vidare – det här blir ett sätt att samla det förebyggande arbetet, att vara mer systematiska och att hantera de gemensamma risk- och skyddsfaktorerna, berättar Emmelie Berggren, Strateg inom social hållbarhet vid Kommunledningskontoret, Sandvikens kommun.

Emmelie Berggren. Foto: Privat

Arbetet som nu dragit igång, och som är budgeterat för utöver ettårsbudgeter i fem år framåt, kallas CTC: Communités that care (översättning: Lokalsamhällen som bryr sig) som är en forskningsbaserad preventionsmodell vilken utgår från ett hundratal forskningsstudier om vad som är riskfaktorer och skyddsfaktorer för att barn och unga ska klara sig bra i samhället.

- Det är inte en arbetsmetod, det är en systematik för arbete, berättar Emmelie Berggren, och fortsätter:

- Arbetet grundas på enkäter med barn och unga från årskurs 6 till andra året på gymnasiet. Resultaten från dessa enkäter grupperas sedan i olika kommunområden, olika geografiska områden i kommunen, där riskfaktorer och skyddsfaktorer liknar varandra.

Enkätundersökningen har precis i dagarna (mitten av november 2021) avslutats. Svarsfrekvensen har varit hög: 81 % av alla elever i årskurs 6-9 i grundskolan samt år 1-2 på gymnasiet har besvarat enkäten, och nu ska svaren analyseras för att CTC-områden ska kunna skapas. När områdena skapats kommer lokala team att sättas samman. Dessa består av olika aktörer med lokal anknytning till de olika områdena: räddningstjänst, polis, kultur- och fritidsverksamheter, fältsamordnare, bostadsbolag, näringsliv – och inte minst invånarna själva. Det är sedan teamens uppgift att analysera och resonera om resultaten från enkäterna samt formulera vad som behöver göras. Inbyggt i systematiken för CTC finns också kopplingar till evidensbaserade arbetssätt. Utifrån de riskfaktorer och skyddsfaktorer som kommer fram från enkäterna kan bästa matchning mot evidensbaserade arbetssätt göras.

Emmelie Berggren uppskattar att om ungefär ett år kommer områdesteamen vara på plats, ha enats om sina analyser och vara redo för att sätta in arbete. Det operativa arbetet kommer att genomföras av såväl ordinarie aktörer, av områdesteamen och av ett större nätverk av aktörer. Vi kommer inom ramen för Regional mötesplats social hållbarhet därför kunna återkomma till Sandviken för att få veta mer om hur arbetet fortskrider och vilka effekter det gett under en längre tid framöver.

- När man tar fram en rapport så är det bra, med det måste också till arbete. Det kommer vi att kunna åstadkomma nu, med denna långsiktiga satsning och systematik för förebyggande arbete, säger Emmelie Berggren och avslutar:

- Jag tror att vi genom detta kommer att få se en verksamhetsförändring i hur vi arbetar i kommunen, att vi kommer göra en förflyttning mot att samverka på riktigt, där vi jobbar tillsammans, i nya arbetssätt.

Hallå där: Maria Donnerstål,
Länsstyrelsen Gävleborg!

Foto:
Länsstyrelsen
Gävleborg

Ni har just avslutat ett kartläggningsarbete om barns uppväxtvillkor i Gävleborg. Kan du berätta kort vad det är ni har gjort?

- Hej! Vi har tagit fram informationsblad om barn och ungas uppväxtvillkor för länets kommuner. Barnets uppväxtvillkor har stark koppling till dess risk för bruk av alkohol, narkotika och tobak, dess skolresultat, risk för kriminell aktivitet samt till dess fysiska och psykiska hälsa. Barn och ungas välmående påverkar också hur de mår och fungerar som vuxna. I informationsbladen kategoriserar barns omgivning för att spegla uppväxtvillkoren utifrån: familj, skola, individ/kamrater samt närområde.

Hur kommer den här kartläggningen att användas framöver?

- Vi på Länsstyrelsen kommer att använda detta material till att både använda för att prioritera insatser utifrån de olika uppdrag som vi har. Vi kommer också att föra en dialog med både länets kommuner och region och andra aktörer för att se vad vi tillsammans kan göra för att förbättra uppväxtvillkoren för barn och unga i vårt län.

Vilka effekter hoppas du att kartläggningen, kommunbladen och det kommande arbetet ska ge?

- Självklart att vi ska förbättra uppväxtvillkoren för barn och unga i Gävleborgs län men vi behöver ha ett långsiktigt perspektiv och tillsammans fundera på hur vi ska komma dit. Ingen aktör kan ensam få till detta utan vi behöver alla hjälpas åt och då hoppas vi att detta underlag kan vara ett samlas kring för att samverka.

Flera undersökningar om hälsa och livsvillkor genomförs i Gävleborgs län under 2022

Vilka livsvillkor befolkningen i Gävleborg har och hur befolkningen i Gävleborg mår är information som kartläggs genom olika undersökningar. Undersökningarna ger viktiga kunskapsunderlag för politiker såväl som för tjänstepersoner som arbetar i Gävleborg. Nästa år genomförs flera undersökningar i samverkan mellan Region Gävleborg och länets kommuner, resultaten presenteras senare under året.

- **Lokal uppföljning av ungdomspolitik (LUPP):** Goda livsvillkor är avgörande för ungas förutsättningar att bland annat få makt och inflytande över samhällsutvecklingen och sin egen framtid. Beslut som rör unga ska bygga på kunskap om unga och här är LUPP ett viktigt enkätverktyg för att följa utvecklingen och förbättra barn och ungas förutsättningar i vårt län. Undersökningen, som återkommer vart tredje år, har sedan 2010 genomförts av alla kommuner. Den omfattar tre åldersgrupper: En totalundersökning där samtliga elever i grundskolans årskurs 8 och årskurs 2 vid gymnasiet besvarar enkäten samt en urvalsundersökning hos gruppen Unga vuxna (19-25 år).

Mer information samt resultat från föregående undersökning 2019 hittar du [här](#)
Information finns också hos [Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, mucf](#)

- **Hälsa på lika villkor (HLV):** Den nationella folkhälsoenkäten, Hälsa på lika villkor, genomförs årligen i syfte att ta reda på hur befolkningen mår samt följa förändringar i hälsa över tid. Många av frågorna om hälsa, levnadsvanor och levnadsvillkor är samma som tidigare enkätomgångar (där vi deltagit med tilläggsurval ungefär vart tredje eller fjärde år sedan 2004 och senast 2018) men vi kommer också att ha med några frågor om pandemin och pandemins effekter i slutet av enkäten. Målgrupp för enkäten är den vuxna befolkningen från 16 år och når ut till 12 700 personer i länet.

Mer information samt resultat från föregående undersökning 2018 finns [här](#) och [här](#)
Information finns också hos [Folkhälsomyndigheten](#)

- **Skolelevs drogvanor:** Uppgifter om skolelevs drogvanor samlas in regelbundet i Gävleborg. Undersökningen genomförs i grundskolans årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2. Den gör det möjligt att följa ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar över tid och är ett underlag för såväl planering som uppföljning av det förebyggande arbetet. Aktuell målgrupp för 2022 är årskurs 2 på gymnasiet.

Läs mer om skolelevs drogvanor samt se resultat från föregående undersökningar [på denna länk](#)
Information finns också hos [Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN](#)

Tobak och unga—en kunskapsöversikt från Psykologer mot tobak

Den reviderade och uppdaterade kunskapsöversikten är framtagen för att ge motivation, stärka engagemang och fördjupa kunskaper inom området tobak och unga. Den berör hälsorisker, statistik och attityder, tobaks- och nikotinprodukter, arenor, miljöpåverkan, politik, metoder och implementering. [Läs mer här.](#)

Dags att nominera verksamheter till Länsfolkhälsopriset!

Länsfolkhälsopriset delas årligen ut till en aktör som genom sin verksamhet bidragit till att uppfylla de regionala folkhälsomålen om god och jämlik hälsa. Nätverk för strategiskt folkhälsoarbete i Gävleborg som vinnaren.

Nu är det dags att nominera verksamheter till 2021 års pris. Vid bedömning av inkomna nomineringar läggs särskild vikt vid arbete som väntas ge spridning och långsiktiga effekter samt arbete som bidrar till utjämning av ojämlikheten i hälsa är särskilt prioriterad. [Lägg din nominering via denna länk!](#)

Hallå där:
Ulrika Gustafsson, analytiker vid Delegationen mot segregation!
Ni har nyligen lanserat det digitala verktyget **Segregationsbarometern**.

Foto: Delegationen mot segregation

Kan du berätta kort vad det är?

- Hej! Segregationsbarometern är ett digitalt statistikverktyg som på ett enkelt och nytt sätt mäter segregation. Verktyget gör det möjligt att mäta och följa upp segregationen och dess utveckling både inom olika samhällsområden och på många olika geografiska nivåer, till exempel områden inom en kommun eller inom en region.

Vad kan vi hitta i det nya verktyget?

- Förutom att Segregationsbarometern samlar statistik från en rad olika samhällsområden i ett och samma verktyg, så innehåller den också två nya mått som är viktiga för analysen: ojämlikhetsindex och områdestyper. Ojämlikhetsindex beskriver graden av segregation i kommuner och län och områdestyperna beskriver olika områdens socioekonomiska förutsättningar. Utöver det finns 19 indikatorer med tillhörande bakgrundsvariabler inom statistikområdena: socioekonomi, boende och samhällsservice, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle och hälsa.

Hur är det tänkt att verktyget ska användas? Och av vem?

- Det här är ett verktyg som alla kan använda, oavsett den egna organisationens resurser och förutsättningar: ni behöver inte uppfinna hjulet själva, utan kan utgå från ett och samma verktyg för att ta fram kunskap.

- Några exempel när det kan vara lämpligt att använda områdestyperna Segregationsbarometern är vid stadsplanering, vid beslut om kollektivtrafik eller tillgång till samhällsservice, eller vid undersökningar av trygghet eller hälsoutfall i olika bostadsområden. *(forts. på nästa sida)*

Goda resultat av den sociala investeringen *Läs på recept* gör att metoden implementeras i hela Region Gävleborg

Sociala investeringar är ett verktyg för att uppmuntra och utveckla arbetet med tidiga och förebyggande insatser. De sociala investeringarna ska göra det möjligt att prova nya arbetssätt och metoder som senare kan implementeras i verksamheten.

Läs på recept - högläsning för barn

Den sociala investeringen *Läs på recept* som nu har avslutats syftar till att stärka språket hos barn med sen tal- och språkutveckling. Varje år remitteras cirka 600 barn med försenad tal- och språkutveckling till logoped i Region Gävleborg. Barn med språksvårigheter behöver extra mycket stöd för att utveckla sitt språk, och högläsning tillsammans med en vuxen har visat sig särskilt viktigt för denna grupp. Undersökningar visar dock att tiden för högläsning till små barn stadigt minskar medan skärmtiden ökar. Många familjer har även begränsade kunskaper om böcker och bibliotek. Därför togs initiativet till *Läs på recept*, ett nytt arbetssätt utvecklat i samarbete mellan Kultur Gävleborg och Logoped-enheten och finansierat av de deltagande parterna samt Region Gävleborgs sociala investeringsmedel.

Vid uppföljningen av *Läs på recept* visade resultaten på statistiskt säkerställda skillnader av både läsning, lästid och barnets intresse för läsning efter avslutad insats. Många familjer upplevde att deras barns språk hade förbättrats och en stor del hade minskat den dagliga skärmtiden. Även logopederna som arbetat med metoden var nöjda och *Läs på recept* implementeras nu hos logopeder i hela Region Gävleborg. Tack vare den noggranna utvärderingen kan arbetssättet ersätta andra logopedinsatser med begränsad patientnytta.

Mer information om *Läs på recept* hittar du [här](#) och [här](#).

Vill du ha hjälp att komma igång med sociala investeringar? Hör av dig!
www.regiongavleborg.se/socialainvesteringar

Foto: Region Gävleborg, [Läs på recept](#)

(forts. från föregående sida:)

Varför är det viktigt att mäta, följa upp och analysera segregation?

- Segregation är inte en naturlag, utan det går att ändra utvecklingen. Tidigare erfarenheter från arbetet mot segregation visar hur viktigt det är att arbeta kunskapsbaserat för att nå effekt. Genom att arbeta med mätning och analys i Segregationsbarometern kan aktörerna få en gemensam bild av läget, och få indikationer på vilken typ av frågor det finns störst behov att arbeta vidare med för att minska och motverka segregation. På det sättet kan deras insatser bli mer träffsäkra och få större effekt, då de baseras på kunskap och statistik.

- Platsen har betydelse för människors förutsättningar, men platsens betydelse underskattas alltför ofta. Delmos visar i sin årsrapport 2021 att det finns så stora skillnader i förutsättningar mellan områden att det finns anledning att utgå från att platsen har betydelse för människors livschanser. Det finns ofta en viss medvetenhet om att det finns skillnader mellan olika bostadsområden. Men uppfattningen om hur stora skillnaderna är och hur de ser ut är ofta mer oklar. Segregationsbarometern kan användas för att se mönster i geografien och fördjupa förståelsen för platsens betydelse för människors uppväxt- och levnadsvillkor.

Länkar:

[Segregationsbarometern](#)

Användarhandboken: guide till systemet och dess olika funktioner som dessutom innehåller den tips och reflektionsfrågor för att kunna fördjupa analysen tillsammans med andra.

Delmos årsrapport 2021: för fördjupad läsning kring den socioekonomiska bodelsesegregationens utveckling.

GDPR

[Här kan du läsa](#) hur Region Gävleborg hanterar personuppgifter.

Region Gävleborg sparar dina kontaktuppgifter (e-postadress) för att vi ska kunna skicka dig detta nyhetsbrev samt inbjudningar till Mötesplatsens konferenser och seminarier. Du kan när som helst avanmäla dig från din prenumeration genom att skicka ett mail till kontaktuppgifterna på denna länk: <http://www.regiongavleborg.se/motesplatssocialhallbarhet>. Vi tar då bort din e-postadress ur vår e-postlista.